

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

ในปัจจุบันนี้การศึกษาของประเทศไทย ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขึ้นมาใหม่ โดยกำหนดให้ทางสถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รู้จักเสนอความคิดเห็นของตนเอง มีความมั่นใจตนเอง รู้จักเลือก และรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นแบบอย่างของประเทศประชาธิปไตยทั้งหลาย

หลักสูตรการสอนวิทยาศาสตร์ที่ปรับปรุงใหม่นี้ ทำให้เนื้อหาวิชา วิธีการสอนการใช้ อุปกรณ์ทดลอง การปฏิบัติการ ตลอดจนการวัดและประเมินผล เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

จากการค้นพบอุปสรรคในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของผู้ที่ทำการวิจัย เกี่ยวกับการสอนด้วยหลักสูตรแผนใหม่หลายท่าน พบว่า

1. ความไม่เหมาะสมของแบบเรียนของวิชาวิทยาศาสตร์
2. ความไม่เพียงพอกับความต้องการของอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์
3. หลักสูตรในการผลิตครูในปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกันกับหลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะในวิชาวิธีการสอนวิทยาศาสตร์ และการฝึกสอนวิทยาศาสตร์ ไม่ได้ช่วยให้ครูวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพเพียงพอ
4. คุณภาพของอุปกรณ์การสอนที่ สสวท. ออกแบบเสียหายง่าย

ดังนั้นจะเห็นว่าการขาดแคลนทางด้านอุปกรณ์การสอน ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการสอนวิทยาศาสตร์แผนใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า อัตราแนวโน้มความต้องการ (DEMAND) ทางด้านอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษายังมีอีกมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่า

เป็นอุตสาหกรรมที่น่าสนใจอีกชนิดหนึ่ง ถ้าโรงงานผู้ผลิตอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่ทั้งใน กรุงเทพฯ และต่างจังหวัดในขณะนี้ สามารถแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องของคุณภาพวัสดุที่ใช้ผลิต หรือเทคนิคทางการตลาดของฝ่ายขายได้ดีขึ้นกว่าปัจจุบันที่เป็นอยู่ขณะนี้ ประโยชน์ที่จะได้คือ นอกจากจะทำให้คนไทยมีงานทำแล้วยังช่วยประหยัดเงินตราของประเทศไม่ให้รั่วไหลออกสู่ต่างประเทศ โดยการสั่งซื้ออุปกรณ์วิทยาศาสตร์จากต่างประเทศมาใช้

ยิ่งถ้าเรามาเปรียบเทียบกับอัตราการพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 5 แล้ว จะเห็นว่าการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของชาติ จะมีอัตราการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังตารางที่แสดงข้างล่างนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนโรงเรียนและนักเรียนในประเทศ พ.ศ 2525

	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	รวม
-จำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นโรงเรียน รัฐบาล	881	673	1,554
-จำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นโรงเรียน เอกชน	762	208	968
จำนวนนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล	1,596,970	คน	
จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชน	246,486	คน	

ที่มา : จากแผนกลการศึกษาเอกชน และกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

เพราะฉะนั้น ก็ยิ่งเห็นได้ชัด เจนขึ้นกับความต้องการอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์เหล่านี้ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามอัตราการขยายตัวของการศึกษาของชาติ

การสำรวจงานวิจัย

1. นางสาวณัฏฐ์ จำปาเทศ (ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการสื่อการสอนวิชาชีววิทยา สำหรับหลักสูตรสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขต - กรุงเทพมหานคร

ผลวิจัยที่ได้

1.1. จำนวนอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ผู้สอนไม่ค่อยใช้เครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์ เพราะโรงเรียนไม่มีเครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์ และการเบิก เครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์ ลำบาก

1.2. สาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่ค่อยทำการทดลอง เพราะอุปกรณ์ไม่พอ ทำการทดลองแล้วไม่ได้ผล อุปกรณ์ชำรุดต้องซดใช้หรือโดนตัดคะแนน อุปกรณ์มีสภาพไม่สมบูรณ์

1.3. สสวท. ขาดการประชาสัมพันธ์และเร่งเร้าให้ครูผู้สอน เกิดความต้องการใช้สื่อการสอนประกอบการสอนนักเรียน

1.4. อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ที่ สสวท. ออกแบบเสียหายง่าย

2. บุญส่ง อุดมระติ (ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สำรวจความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับอุปกรณ์ปฏิบัติการวิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า

อุปกรณ์ปฏิบัติการชำรุดเสียหายง่าย บางอย่างก็มีขนาดไม่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

2.1. ให้สำรวจว่าอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ที่ผลิตตามแบบ สสวท. มีความเหมาะสมและมีคุณภาพเพียงพอ เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.2. ควรมีทั้งหน่วยงานรัฐบาล และเอกชนต่าง ๆ มีหน้าที่ดูแลให้อุปกรณ์ที่ผลิตอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

3. โข สาสีฉัน (กองแผนงาน มศว. ประสานมิตร) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ทดแทนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ได้กล่าวถึง

ปัญหาที่ทำให้เกิดการขาดแคลนอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

3.1. แนะนำถึงวิธีการสร้างอุปกรณ์ทดแทนทั้งแบบของ สสวท. และแบบอื่น ๆ จากวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่นนั้น ๆ

3.2. แนะนำถึงวิธีการแก้ไขดัดแปลงอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ด้วยตนเอง

4. ชนิดรา ลิทธิโส (ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครู และนักเรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิทยาศาสตร์ ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดยมีจุดมุ่งหมาย

4.1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อหลักสูตรของ สสวท. ในด้านแบบเรียน อุปกรณ์ กระบวนการเรียนการสอน

4.2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ที่มีต่อหลักสูตรของ สสวท. ในด้าน แบบเรียน อุปกรณ์ กระบวนการเรียนการสอน คู่มือครูในแต่ละสาขา (ทั้งสาขาวิชา เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์)

5. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีร่วมกับองค์การค้ำของคุรุสภา ได้ทำรายงานเรื่อง โครงการประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพของอุปกรณ์วิทยาศาสตร์

จุดมุ่งหมายของการทำวิจัย

5.1. เพื่อสำรวจว่าโรงเรียนต่าง ๆ ชี้อุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์จากแหล่งใด

5.2. เพื่อสำรวจว่าอุปกรณ์การสอนที่ซื้อไปจากแต่ละแหล่งยังใช้การได้มากน้อยเพียงใด

5.3. เพื่อสำรวจว่าอุปกรณ์การสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่องค์การค้ำของคุรุสภาผลิตมีรายการใดบ้างที่มีข้อบกพร่อง ใช้ไม่ได้ผล ไม่มีคุณภาพหรือขาดประสิทธิภาพ และข้อบกพร่องที่ใด

6. อรรถศิษฐ์ สมรรถการอักษรกิจ (วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาในการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใน กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยที่ได้

- 6.1. อุปกรณ์วัสดุมีคุณภาพไม่เหมาะสมและตีพอย
- 6.2. ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์

7. ลีริพร จันทวรรณ (ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการสื่อการสอนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา

ผลการวิจัยที่ได้

- 7.1. ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความชำนาญในเรื่องการซ่อมอุปกรณ์
- 7.2. ครูส่วนใหญ่ต้องการปริมาณอุปกรณ์การทดลองให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและโครงสร้างความสำคัญของอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ที่มีความจำเป็นต่อการสอนแผนใหม่
2. เพื่อศึกษาแผนการผลิตและจำหน่ายอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ของโรงงานผู้ผลิตภายในประเทศในปัจจุบัน
3. ปรับปรุงการวางแผนการผลิตอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ของโรงงาน เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับแนวโน้มของความต้องการในตลาด
4. ศึกษาชิ้นส่วนมาตรฐาน (STANDARD PART) ของอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์
5. ประเมินผลและเปรียบเทียบของแผนการผลิตในปัจจุบันกับแผนการผลิตใหม่

แนวทางเหตุผลที่สำคัญหรือสมมติฐาน

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว เราก็ทราบถึงความจำเป็นที่จะต้องมียุกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ ให้เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศ และอุปกรณ์เหล่านี้จะต้องมีคุณภาพดีราคาในการซื้อต่ำเพื่อจะให้ผู้ที่ต้องการสินค้าอุปกรณ์วิทยาศาสตร์เหล่านี้ มีกำลังที่จะ

ซื้อเพียงพอ และหาซื้อได้ง่าย ซึ่งเป็นวิธีการส่งเสริมการจำหน่ายวิธีหนึ่งที่จะให้อุปกรณ์วิทยาศาสตร์เป็นที่นิยมโดยทั่วไป เพราะว่าคุณภาพการสอนวิทยาศาสตร์จากต่างประเทศมีราคาสูงมาก ดังนั้นจึงเห็นสมควรศึกษาการดำเนินงาน และวางแผนการผลิตที่เหมาะสมที่สุด โดยใช้โรงงานขององค์การค้าของคุรุสภา เป็นโรงงานตัวอย่างในการรวบรวมข้อมูลในการผลิต เพื่อประกอบการพิจารณาว่าควรจะทำ การวางแผนการผลิตอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับความต้องการของตลาด และมีต้นทุนในการผลิตต่ำที่สุด

สาเหตุที่ใช้โรงงานขององค์การค้าของคุรุสภา เป็นโรงงานตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้ เพราะโรงงานขององค์การค้าของคุรุสภาเป็นหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบผลิตต้นแบบของอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ โดยได้รับการออกแบบอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์มาจากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เพราะฉะนั้นจึงเชื่อมั่นได้ว่าโรงงานขององค์การค้าของคุรุสภา จะมีโอกาสปรับปรุงและส่งเสริมการผลิตสินค้าประเภทนี้ได้ดีกว่าโรงงานอื่น ๆ

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาชนิดของอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เป็นผู้ออกแบบ ตลอดจนความสำคัญของอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาแผนใหม่
2. ศึกษาการผลิตของโรงงานผู้ผลิตอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน ตลอดจนจนถึงวิธีการจำหน่ายไปยังลูกค้าต่าง ๆ
3. วิเคราะห์ความต้องการอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยอาศัยข้อมูลจากทางราชการ และบริษัทผู้ผลิตที่เป็นส่วนของเอกชน
4. ศึกษาวิธีการผลิตอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ตามประเภทของอุปกรณ์แต่ละชนิด ปริมาณเวลาที่ใช้ โดยมีข้อกำหนดคือ ลักษณะงานที่ต้องทำ เครื่องจักร คนงานและวัสดุอุปกรณ์
5. ศึกษาหาอัตราการผลิตของโรงงาน เพื่อจะนำมาทำการปรับปรุงแผนการผลิตให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับปริมาณความต้องการที่มีอยู่
6. กำหนดขั้นตอนและลำดับในการผลิตอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ในแต่ละประเภท โดยการจัดทำตารางกำหนดเวลาในการผลิต เพื่อจะให้ได้ผลิตภัณฑ์ทันเวลากับความต้องการของลูกค้า

7. เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตระหว่างแผนการผลิต เดิม และแบบใหม่ที่เสนอแนะ
8. สรุปผลและข้อ เสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ใช้เป็นแนวทางลดต้นทุนการผลิต ทำให้ผู้ประกอบการสอนวิทยาศาสตร์มีราคาถูกลง และหาซื้อได้ง่าย
2. ทำให้การวางแผนการผลิตของโรงงานทำได้ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด
3. ทำให้โอกาสที่จะกระจายผู้ประกอบการสอนวิทยาศาสตร์ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ในต่างจังหวัดมีมากขึ้น
4. เป็นการช่วยการส่งเสริมทางด้านการศึกษาของชาติ

คุรุณวิทย์วิทยทรัพย์ากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย